

ዳኞች፡- ዓብዱልቃድር መሐመድ

ሒሩት መለሰ

ፀጋዬ አስማማው

አልማው ወሌ

ዓሊ መሐመድ

አመልካች፡- የኢትዮጵያ አየር መንገድ - የቀረበ የለም

ተጠሪ፡- አቶ ደረጀ ማሞ - አልቀረበም።

መዝገቡን መርምረን የሚከተለውን ፍርድ ሰጥተናል።

ፍ ር ድ

ጉዳዩ የአሰሪና ሰራተኛ አዋጅን መሰረት ያደረገ ሲሆን ክርክሩ የተጀመረው የአሁኑ ተጠሪ በአሁኑ አመልካች ላይ መስከረም 15 ቀን 1999 ዓ.ም በፌዴራሉ መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት በመሰረቱት ክስ መነሻ ነው። የክሱ ይዘትም በአጭሩ፡- በአመልካች ድርጅት ከጥር 06 ቀን 1989 ዓ.ም ጀምሮ በፀሐፊነት የሥራ መደብ ተቀጥረው እየሰሩ መቆየታቸውን፣ ከዚህ የሥራ መደብ ላይ የቲኬት ሽያጭ ስራ መደብ ደርበው እንዲሰሩ ተደርጎ የብር 5,918.00/አምስት ሺህ ዘጠኝ መቶ አስራ ስምንት ብር/ የገንዘብ ጉድለት የተከሰተባቸው መሆኑን፣ በዚህም ምክንያት የድርጅቱን ገንዘብ ለግል ጥቅም አውለዋል ተብለው ያላግባብ ክስራ መሰናበታቸውን ዘርዝረው ስንብቱ ሕገ ወጥ በመሆኑ ያለማስጠንቀቂያ የተሰናበቱበት ክፍያ ተከፍሏቸው ወደ ስራ እንዲመለሱ እና ወጪና ኪሣራ እንዲከፈላቸው ይወሰንላቸው ዘንድ ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ሲሆን የአሁኑ አመልካች በተከሳሽነቱ ቀርቦ በሰጠው መልስ ተጠሪ ለግል ጥቅማቸው ያዋሉት መሆኑን አለመካዳቸውን በመጥቀስ በሕብረት ስምምነቱ አባሪ/1/ሀ(3) መሰረት የተወሰደባቸውን እርምጃ ህጋዊ ነው በማለት ተከራክሯል። ጉዳዩን በመጀመሪያ ደረጃ የተመለከተው ፍ/ቤትም የግራ ቀኝ የቃል ክርክርና የተከሳሽን ምስክር ቃል አሰማ በኋላ ተጠሪ የገንዘብ ጉድለት የተገኘባቸው መሆኑ ቢረጋገጥም ጉደለ የተባለውን የገንዘብ መጠን ለግል ጥቅማቸው ያዋሉ ስለመሆኑ በአመልካች በኩል የቀረበ አሳማኝ ማስረጃ ባለመኖሩ አመልካች የሕብረት ስምምነቱን ጠቅሶ ተጠሪን ማሰናበቱ አግባብ አይደለም በማለት ተጠሪ የስድስት ወር ውዝፍ ደመወዝ ተከፍሏቸው ወደ ምድብ ስራቸው እንዲመለሱ ወስኗል። የአሁኑ አመልካች በዚህ የስር ፍ/ቤት ውሳኔ ቅር በመሰኘት ይግባኝ ለፌዴራሉ ከፍተኛ ፍ/ቤት ቢያቀርብም ተቀባይነት አላገኘም የአሁኑ የሰበር አቤቱታ የቀረበውም በዚህ የበታች ፍ/ቤቶች ውሳኔ ባለመስማማት በመቃወም ለማስለወጥ ነው።

የአመልካች ጠበቃ ጥር 29 ቀን 2000 ዓ.ም ጽፈው ባቀረቡት የሰበር አቤቱታ የበታች ፍ/ቤቶች ውሳኔ መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት የተፈፀመበት ነው የሚሉባቸውን ምክንያቶች ዘርዝረው አቅርበዋል። ይዘቱም በአጭሩ፡- ተጠሪ በስራቸው አጋጣሚ በእጃቸው ሊገባ የቻለውን ብር 5,918.00 ሊጉድልባቸው የቻለው በስልጠና ማነስና ክስራ ጫና የመጣ ነው ከማለት ውጪ ገንዘቡን ለግል ጥቅም አላዋልዙም በማለት ባልተከራከሩበት ሁኔታ ገንዘቡን ካልመለሱ ደግሞ ለግል ጥቅማቸው እንዳዋሉ ህጋዊ ግምት የሚወሰድበት ሆኖ እያለ የስር ፍ/ቤቶች የደረሱበት ድምዳሜ ተቀባይነት በሌለው መመዘኛ ላይ የተመረከዘ በመሆኑ ሊታረም ይገባዋል በማለት ዳኝነት መጠየቃቸውን የሚያሳይ ነው። የአመልካች የሰበር አቤቱታ ተመርምሮም በሰበር ችሎቱ ሊታይ ይገባዋል በመባሉ ተጠሪ ቀርቦ ሰኔ 28 ቀን 2000 ዓ.ም በጻፉት ማመልከቻ መልሳቸውን ሰጥተዋል። ይዘቱም በአጭሩ ተጠሪ ጥፋተኛ ስለመሆናቸው የቀረበ ማስረጃ በሌለበት እና መከላከያ ባልቀረበበት ጉዳይ የክርክር ጭብጥ ተነስቶ የሰበር አቤቱታ መቅረቡ ያላግባብ በመሆኑ የሰበር አቤቱታው ውድቅ ሊሆን ይገባዋል በማለት መከራከራቸውን የሚያሳይ ነው። የአመልካች ጠበቃ በበኩላቸው የተጠሪን የመልስ ይዘት

በመንቀፍ የሰበር አቤቱታውን ደግሞ በማጠናከር የመልስ መልሳቸውን ሐምሌ 30 ቀን 2000 ዓ.ም በፃፉት ማመልከቻ አቅርበዋል።

የጉዳዩ አመጣጥ አጠር አጠር ባለ መልኩ ከላይ የተገለጸው ሲሆን ይህ ችሎትም የግራ ቀኙን የጽሑፍ ክርክር የሰበር አቤቱታው ከቀረበበት ውሳኔ እና አግባብነት ካላቸው የሕግ ድንጋጌዎች ጋር በማገናኘብ በሚከተለው መልኩ መርምሮታል። እንደመረመረውም ተጠሪ በስራቸው አጋጣሚ ወደ እጃቸው የገባውን የአመልካች ገንዘብ ማጉደላቸው ተረጋግጦ እያለ ለግል ጥቅማቸው ያዋሉ ስለመሆኑ በአመልካች በኩል አሳማኝ ማስረጃ አልቀረበም ተብሎ የአመልካች እርምጃ ህገ ወጥ ነው መባሉ ባግባቡ መሆን ያለመሆኑ በጭብጥነት ሊመረመር የሚገባው ሆኖ አግኝቶታል።

በክርክሩ ሂደት ተጠሪ የቲኬት ሽያጭ ሰራተኛ ሆነው ሲሰሩ የገንዘብ ጉድለት የተከሰተባቸው ስለመሆኑ ያመኑ መሆኑ ከመረጋገጡም በላይ በአመልካች በኩል የቀረቡት የሒሳብ ባለሙያም በአዲት ሪፖርቱ የተገኘውን ውጤት በተመለከተ በሰጡት አስተያየት ገንዘቡ መጉደሉን ያስረዱ ስለመሆኑ የስር ፍ/ቤትም የተገነዘበው ጉዳይ ነው። ይህ ፍሬ ነገር ተረጋግጦ እያለ አሳማኝ ማስረጃ አልቀረበም የተባለው ተጠሪ ገንዘቡን ለግል ጥቅማቸው ያዋሉ ስለመሆኑ በማስረዳት ረገድ ነው። ይሁን እንጂ ይህ የስር ፍ/ቤት ድምዳሜ በሕጉ ላይ ያልተመለከተውን መስፈርት መሰረት ያደረገ ነው ከሚባል በስተቀር ሕጋዊ መሰረቱ የአዋጅ ቁጥር 377/96 አንቀጽ 27/1(ተ) ስር በተመለከተው አኳኋን የአመልካች ድርጅት አለ በማለት የሚከራከረውንና በተጠሪም ያልተካደውን የህብረት ስምምነት አባሪ 1(ሀ)(3)፣፡፡ ያላገናዘበ ነው በዚህ ድንጋጌ መሰረት የድርጅቱን ወይም በድርጅቱ ኃላፊነት የሚገኝ ንብረት ጥሬ ገንዘብ ወይም በድርጅቱ የስራ ግንኙነት ምክንያት ሰራተኛ እጅ ሊገቡ የሚችሉ የደንበኞችን የሰራተኞችን ንብረት/ገንዘብ መስረቅ፣ መደበቅ፣ ለግል ጥቅም ማዋል ወይ እንዲወሰድ መተግበር ወይም እምነት ማጉደል ወይም የድርጅቱን ንብረት ወይም ቅጥር ግቢ ህገ ወጥ ለሆነ ተግባር መጠቀም ወይም ሌላ ወገን እንዲጠቀምበት ማድረግ ሰራተኛውን ያለማስጠንቀቂያ ማባረር የሚቻል ስለመሆኑ ተመልክቷል። ይህ ድንጋጌ የገንዘብ ጉድለት የተከሰተበት የአመልካች ድርጅት ሰራተኛ ገንዘቡን ለግል ጥቅም ስለማዋሉ መረጋገጥ ያለበት ስለመሆኑ በመስፈርትነት አያስቀምጥም። ይልቁንም የገንዘብ ጉድለት/እምነት ማጉደል/ ስለመከሰቱ መረጋገጥ ብቻ ሰራተኛውን ከስራው ያለማስጠንቀቂያ ለማሰናበት የሚያስችል መሆኑን በግልጽ ያስረዳል። የገንዘብ ጉድለት የተከሰተበት ሰራተኛ ገንዘቡን ለግል ጥቅም ያላዋለ መሆኑን የማስረዳት ሽክም ይኖርበታል እንጂ ይህንኑ የገንዘብ ጉድለት መኖሩን ያስረዳ አሰሪ እንዲያስረዳ አይጠበቅም። የገንዘብ ጉድለት የተከሰተበት መሆኑ የተረጋገጠበት ተከላኝ ገንዘቡን ለግል ጥቅም ያዋለው ነው ተብሎ ህጋዊ ግምት የሚወሰድበት ስለመሆኑ የማስረጃ ሕግ መርሆዎች የሚያስገነዝቡት ነጥብ ነው። በመሆኑም ተጠሪ የገንዘቡ ጉድለት መከሰቱን አምነው ገንዘቡን ለድርጅቱ መመለሳቸውን ባላስረዱበት ሁኔታ የአመልካች ድርጅት ማስረጃ አሳማኝነት የለውም መባሉ በጉዳዩ ላይ የቀረበው ማስረጃ የሚመዘንበትን መርህና በግራ ቀኙ መካከል ገዥነት ያለውን የህብረት ስምምነት ይዘት ባላገናዘበ መልኩ በመሆኑ የበታች ፍ/ቤቶች የተጠሪ ከስራ መሰናበት ህገ ወጥ ነው በማለት የደረሱበት ድምዳሜ ህጋዊነት የሌለውን መነሻ ሐሳብ በመያዝ ሆኖ ስለተገኘ ውሳኔው መሰረታዊ የሆነ የሕግ ስህተት ያለበት ነው ብለናል። በዚህም ምክንያት የሚከተለው ተወስኗል።

ው ሣ ኔ

1. የፌዴራል ከመጀ/ደ/ፍ/ቤት በመ/ቁ.39196 ጥቅምት 19 ቀን 2000 ዓ.ም ተሰጥቶ በፌዴራል ከፍ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 60895 ጥር 15 ቀን 2000 ዓ.ም በትእዛዝ የፀናው ውሳኔ በፍ/ብ/ሥ/ሥ/ሕ/ቁ. 348/1/ መሰረት ተሸሯል። ይፃፍ።
2. አመልካች ተጠሪን ከስራ ያሰናበተው ባግባቡ ነው ብለናል።
3. ወጪና ኪሳራ የየራሳቸውን ይቻሉ ብለናል።
4. መዝገቡ ተዘግቷል፤ ወደ መ/ቤት ይመለስ።

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት።

ቤ/ኃ